
ГРОМАДЯНСЬКЕ
СУСПІЛЬСТВО
В УКРАЇНІ:

СУЧАСНИЙ СТАН,
ВИКЛИКИ,
СТРАТЕГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ

*До 30-річчя
незалежності України
та 25-річчя прийняття
Конституції України*

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ В. М. КОРЕЦЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД
«ЗАРАДИ МАЙБУТНЬОГО»

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ, СТРАТЕГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Монографія

*За загальною редакцією
академіка НАН України
Ю. С. Шемшученка
та академіка НАПрН України
О. В. Скрипнюка*

3
ТОМ

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І ДЕРЖАВА: ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Львів
Видавництво «Друкарня «Папуга»
2021

Рецензенти:

Р. Ф. Гринюк – д.ю.н., проф.,
ректор Донецького національного університету імені Василя Стуса

О. В. Марцеляк – д.ю.н., професор кафедри конституційного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Авторський колектив

Ю. С. Шемшученко, С. І. Пирожков, О. В. Скрипнюк, О. В. Батанов,
М. М. Гультай, І. О. Кресіна, О. В. Кресін, А. Р. Крусян, І. А. Куян, Я. В. Лю-
бивий, Н. М. Оніщенко, О. Л. Пушкіна, В. М. Скрипнюк, О. М. Стойко,
В. Л. Федоренко, Н. В. Хамітов, Н. М. Батанова, Н. К. Ісаєва, С. І. Іщук,
О. А. Колодій, Т. А. Костецька, Н. Л. Омельченко, М. О. Пухтинський,
К. О. Савчук, О. О. Скрипнюк, М. І. Ставнійчук, М. І. Суржинський,
В. М. Тарасюк

Г87 **Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан, виклики,
стратегія модернізації:** монографія: У 3 т. / за заг. ред. акад. НАН
України Ю. С. Шемшученка та акад. НАПрН України О. В. Скрипнюка /
Т. 3: Громадянське суспільство і держава: правові проблеми взаємодії
в умовах модернізації та євроінтеграції України. Львів. Вид-во
«Друкарня «Папуга», 2021. 548 с.

ISBN 978-617-665-030-0

ISBN 978-617-7142-76-7 (Т. 3)

У третьому томі монографії системно досліджені теоретико-методологічні проблеми взаємодії громадянського суспільства і держави, розвиток їх відносин в історичній ретроспективі, на етапі переходу суспільства від тоталітаризму до демократії та в сучасний період демократичної модернізації України. Показано генезу поняття взаємодії держави і громадянського суспільства в різні історичні періоди. Значне місце відведено питанням ролі права та Конституції України в урегулюванні відносин у сфері взаємодії держави і громадянського суспільства. Розкриваються інституціональні аспекти взаємодії в захисті прав і свобод людини і громадянина, в процесі здійснення державної влади та місцевого самоврядування, в застосуванні конституційно-правової відповідальності. Особливу увагу приділено аналізу глобалізації і глобального громадянського суспільства та проблемі забезпечення державного суверенітету і національної безпеки в контексті реалізації євроатлантичних прагнень України.

Розрахована на політиків, науковців, державних службовців, викладачів та аспірантів, усіх, хто цікавиться сучасними процесами взаємодії громадянського суспільства та держави.

УДК 342.1 (477)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА 5

РОЗДІЛ 1

**ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ
ДЕРЖАВИ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА:
ВИТОКИ І СУЧАСНІСТЬ**

- 1.1. Методологічні проблеми взаємодії держави і громадянського суспільства 12
- 1.2. Генеза поняття взаємодії громадянського суспільства і держави у західній правовій науці 51
- 1.3. Концепт паритетного співіснування держави і громадянського суспільства у вітчизняній науковій думці 89
- 1.4. Концепт відновної справедливості й проблема національного примирення в контексті перехідного правосуддя 106
- 1.5. Конституція України як основа правового забезпечення взаємодії громадянського суспільства та держави 149
- 1.6. Роль права у забезпеченні взаємодії громадянського суспільства та держави 192

РОЗДІЛ 2

**КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ
ТА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

- 2.1. Конституційно-правові аспекти регулювання відносин у сфері взаємодії держави і громадянського суспільства ... 214
- 2.2. Взаємодія держави і громадянського суспільства через інститут громадянства 242
- 2.3. Податкова реформа в контексті розвитку взаємодії держави і громадянського суспільства 258
- 2.4. Правове виховання як запорука формування зрілого громадянського суспільства 282

РОЗДІЛ 3

**ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ КОНСТИТУЮВАННЯ
ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

- 3.1. Конституційний захист прав і свобод людини і громадянина в процесі взаємодії інститутів держави і громадянського суспільства 298
- 3.2. Місцеве самоврядування в умовах формування та функціонування громадянського суспільства 342
- 3.3. Проблеми подолання тоталітарної спадщини в процесі взаємодії громадянського суспільства і демократичної держави 421
- 3.4. ЗМІ у системі взаємодії інститутів держави і громадянського суспільства (конституційно-правові аспекти) 442
- 3.5. Конституційно-правова відповідальність у контексті взаємодії держави та громадянського суспільства 459

РОЗДІЛ 4

**РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
ТА ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО
СУВЕРЕНІТЕТУ І НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА**

- 4.1. Взаємодія держави та громадянського суспільства на шляху цивілізаційної суб'єктності України 490
- 4.2. Взаємодія держави і громадянського суспільства в умовах кризи демократії та пандемії. 503
- 4.3. Державний суверенітет і сучасне глобальне громадянське суспільство в контексті євроінтеграційних процесів. 519
- 4.4. Правове регулювання євроатлантичного вектору розвитку України і роль в цьому процесі інститутів громадянського суспільства 529